

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorako.

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmetnjena in javno razpisana, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema uredništvo ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Odpri reklamacije se prosto poštnino.

V edinosti je moč.

„EDINOST“

Izšaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob torkih, četrtnih in sobotah. Zjutranje izdaje izhajajo ob 6. uri zjutraj, večerje pa ob 7. uri večer. — Obojno izdaje stane: za en mesec . . . 30, izven Avstrije f. 1.40 za tri mesece . . . 80, za pol leta . . . 1.50, za leto . . . 3.00. Na naročbo brez priloge naročnine se ne jemlje ozir.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 nč., izven Trsta po 3 nč. Sobotno večerje izdaje v Trstu 4 nč., izven Trsta 5 nč.

V p o k k.

III.

(Konec Lichtensteinevega govora.)

Na storjeni pogreški je pa najžalostnejše to, da je, uvaživši vse okolnosti, spoznati, da se ta pogreška ni storila radi nezadostnega premišljanja. Ta pogreška se tudi ni zgodila radi pretrdega značaja ali neupogljivosti volje ministerskega predsednika. Zagotoviti vas morem, da po vsem nagonu mojega značaja mi je simpatičen mož trdne volje in če je tudi še tako svojevlečen in trmast. Kako pa je bilo postopanje, ki se je zljubilo ob tem vprašanju našemu min. predsedniku? On je prišel tu sem s predsodki, ki so morali nastati pri njem v daljnji Galiciji po jednostranskem čitanju liberalnih listov dunajskih. Dospevši tu sem bila je na glasu njegova železna pest, ki bo padala po antisemitih, proti krščanskemu prebivalstvu dunajskemu. No, tukaj na Dunaju vzbudil je po naivnosti svojih vprašanj strmenje vseh skušenih politikov; vprašal je, kakov je program krščansko socialne stranke na Dunaju, program, ki je bil svojedobno sestavljen po katoliških konservativcih, koji program smo mi vsprejeli v v polnem obsegu, kojega smatrajo nemški nacionalci že leta in leta kot svojo last — a sedaj prihaja ministerski predsednik galicijski z vprašanjem po programu. Ni dvombe, da takoj po njegovem prihodu na Dunaj in po nastopu službe je pričelo pritiskanje Ogerske, ali bolje rečeno: na Ogerskem gospodujočega židovstva. Na drugi strani je bilo dobro poznati vplivanje vseh tukajšnjih politikov na ministerskega predsednika in očitno je, da je hotel nastopiti srednjo pot med pritiskom z jedne strani in dobrimi nasveti na drugi strani; na to so se izvršila dvojna pogajanja. (Čujte! Čujte!) Mislim, da me ne veže nikakva tajnost, ker vprašanje je rešeno sedaj po nepotrjenju, in ker je ministerski predsednik na drugi strani ne le proti meni osebno, ampak proti celi vrsti drugih politikov razkril ti pogajanja in smér svojih misli. Prvo pogajanje: vlada noče boja s prebivalstvom, ona noče boja, toda računati jej je z močjo drugih činiteljev. Ali ne bi bilo mogoče, da dr. Lueger najde kakoga namestnika-slamnjaka, ki bi postal župan; pri tem pa bi on (Lueger) obdržal v rokah resnično oblast in potem, po enem letu, ko je bil on podžupan, menda potem, ko se dožene pogodba in bode dovršena milenijska razstava v Budimpešti, naj postane župan. Kakor se razume ob sebi: ni bilo mogoče vsprejeti tega in priznati moram, da bi se bil sramoval, ako bi bil moral zastopati tak neizvedljiv nalog bodisi proti najbližjemu somišljeniku. Drugo pogajanje: To je zamotano, ker, kakor smo videli že v odgovoru na interpelacijo, se v tem slučaju navidezno, četudi le navidezno, ne pokrivajo koraki na-

mestnika in koraki ministerstva. Ni res, kar je rekel ministerski predsednik v svojem odgovoru na interpelacijo, da namestnik ni stavljal nikakih pogojev; narobe, isti je stavljal pogoje, in celo jako podrobno razložene (Čujte! Čujte!) in je določil nepodaljšljivi rok za te pogoje, med kojimi je bil glavni za Luegra, da položi svoj mandat in da nikdar več ne vsprejme mandata, dokler bode župan. Ti pogoji so se stavili v določeni in v popolnih točkah izdelani obliki. Res je sicer, da se grof Badeni ni, vsaj na videz, trdno držal teh pogojev, ali kakova vlada je to, ki desavouira (Nekako na laž postavljajo) namestnika, ki je prejšnji dan stavljal pogoje na toli podroben način? Ne treba mi praviti vam, da tudi teh pogojev absolutno ni bilo možno vsprejeti. Ako sme tukaj sedeti župan iz Litomišla ali Brna ali Kolomeje, potem sme imeti svoj sedež v tej zbornici tudi župan prestolnice države in rezidence Njegovega Veličanstva cesarja. (Pohvala.) Razume se ob sebi, da ima mandat pri veliki množini poslov razmeroma postransko važnost nasproti velikim, važnim nalogom občine in nje uprave, ali pravici se ne smemo odpovedati, ne smemo ustvariti v naprej prejudic, ki bi župana dunajskega za vso bodočnost ponižal v nekakega župana 2. vrste in državljan 2. vrste. (Odobranje.) Taka so bila pogajanja. Tu je nastopila nova prememba, namreč nesramne in impertinentne izjave židovskih listov budimpeštanskih, ki so bile posebno podprte in v njih važnosti povečane po izjavah oficijoznega „Nemzeta“. Posledica temu je bilo toliko ogorčenje v vseh merodavnih političnih krogih Avstrije, da je ministerski predsednik jel omahovati v svojem namenu za nepotrjenje dra. Luegra in da je bilo pri njem opaziti zadnje dni veliko bolje mišljenje. (Tu je odšel ministerski predsednik iz dvorane.) Ali tu je posegla vmes rutina in okretnost mednarodnega novinstva židovskega. Ko so videli, da stvar ne gre iz Budimpešte sem, zaustavili so tam kupčijo, in „N. Fr. Presse“ je zamenjala tu židovske liste iz Budimpešte in pritisk se je pričel tu; bistveno podporo je dobil ta list — četudi bode, kar je umevno ob sebi, ministerski predsednik to tajil z vsem „naglasom svojega prepričanja“ — „Neue Freie Presse“ je dobila podporo po prihodu ministerskega predsednika Banffy-a na Dunaj. Tu bi si pa že rad dovolil neki zaključek. Ministerskemu predsedniku grofu Badeniju je pripadla velika, teška in za državo toli važna naloga, da izvede pogodbo z Ogersko. V to treba posebne trdnosti, ne le zastopnikov ljudstva, ampak tudi ministerstva. Menite pa, da je to praktična predigra za tako trdnost, ako bode dokazano po dogodkih v tej polovici države, da smejo Ogerska in nje ministerski predsednik in tamošnje ži-

dovstvo posezati, kakor v maslo, v notranje prevažne stvari, v domače stvari Avstrije?! (Živahna pohvala.) Kar smo danes čuli od gospoda ministerskega predsednika, to je bilo le jecljanje v zadregi, to ni bilo niti tipanje po pretvezah; niti jedno resnično dejstvo ni bilo navedeno. Menil sem, da sem dolžan pojasniti vam ta pogajanja; potrebno je bilo, da se vam predloži prvotna zgodovina nasproti toli važnemu zgodovinskemu dejstvu.

Konečno dovolite mi še nekoliko besed z našega strankarskega stališča. Prvi uradni čin grofa Badenija je bil v tem, da je zalil in razžalil dunajsko ljudstvo v njega najsvetejših čutilih (Odobranje), da je vzbudil v istem neizbrisljiv utis, da prebivalstvo dunajsko, ker misli krščansko, nemško in socialno-reformatoriško, naj ne bi imelo več jednake pravice z drugimi podaniki cesarja, in da se mora občinska avtonomija pristriči in storiti iluzorično, samo zato, ker je ta stranka prišla do gospodstva. In to je storil ministerski predsednik, ki je rekel v svojem deviškem govoru, da mu je temeljno načelo pravičnost, in da hoče voditi in se ne dati voditi. Na Dunaju če voditi, toda iz Budapešte hoče da ga vodijo. (Pohvala.) Kot stranka moramo le pridobiti po teh, že moram reči proganjalnih odredbah, naša volja se s tem trdi, naša moč podvoji in naša konečna, popolna zmaga se le povspeši. Tudi dr. Lueger ne izgubi ničesar po tem zadanem mu udarcu. Mož postane še važnejši po tej britki krivici (Odobranje), ki mu je sedaj v plačilo za dolgoletne zasluge. On trpi za naše dunajsko ljudstvo, in za avstrijsko ljudstvo in za državno misel avstrijsko. Skrb se mi obrača na drugo stran. Naše dunajsko ljudstvo in krščansko nemško ljudstvo Avstrije, je zvesto cesarju in dinastiji in te zvestobe ne omajajo vsi ti žalostni dogodki, kajti ta zvestoba sloni na krščanski misli in na naravnih nagonih nemškega ljudstva, ki je med vsemi narodi vsikdar najbolj vršilo čednost zvestobe. Ali razmerje je med Dunajem in Najvišjo dinastijo imelo bogatejšo vsebino, nego je ona, ki je izražena v pojmu jednostavne zvestobe. Bila je navdušena udanost, srčna stvar in poštrevanost brez mej podanikov za cesarja in za Najvišjo cesarsko hišo, razmerje in odnošaji, kakršni morejo nastati le po polstoletju mirnega in prijaznega skupnega življenja, in to razmerje je bil neizcrpljiv vir moči, zaklad, pomnoževan po stoletjih, kojega bi mogla in bi morala izkoriščati vsaka vlada ravno v težkih časih, kojim se bliža naša monarhija. Ta zaščita, ta zaklad plemenitih čustev se zmanjša in slabi po postopanju te vlade, po usodepolni odloki ministra. On naj nosi odgovornost, kajti on je kriv, ali škoda ne zadene njega, ampak zadene, žal, One, koje bi

mi in vsi patriotje v Avstriji z življenjem radi obranili vsake škode. (Živahna pohvala.)

Politiške vesti.

V Trstu, dne 14. novembra 1895.

Državni zbor. Proračunski odsek je včeraj vsprejel nespremenjeno predlogo vlade za lajšanje bede. — Na to je sledila razprava o resolucijah in peticijah pravosodne stroke. Resolucija Laginje, s koje se pozivlja vlada, da pri vseh sodiščih Primorskenapravi tablo hrvatskim ali slovenskim napisom, se je odklonila po dolgi razpravi, pač pa se je vsprejela resolucija poročevalca Pietaka, glasom katere je napraviti take napise pri sodiščih povsod tam, kjer tako zahtevajo krajevni odnošaji. Pravosodni minister se je skliceval na obstoječo naredbo, po kateri je to vprašanje urejati po vsakodobnih potrebah. Sedaj se vrše poizvedovanja o razmjerju prebivalstva v Istri. Po vspehu teh poizvedovanj izdajo se primerne naredbe. Italijan Malfatti se izjavil proti obema resolucijama, češ, da ta zahteva ne odgovarja ni opravičeni želji ni resničnim potrebam tamošnjega prebivalstva. — Nato so vsprejeli resolucije in peticije o poglavju pošte in brzojava in „subvencije prometnim zavodom ter tabak“; istotako resolucijo o razširjenju nedeljskega počitka pri samostojnih trafikah.

O izjavah pravosodnega ministra Gleispacha brzojavljajo „Slovenskemu Narodu“, da so ista napravila prav dober utis, ker so bila korektna, kar se dostaja jezikovnega vprašanja.

Iz kratkega brzojavnega poročila, ki je imamo pred seboj, ne moremo soditi, v koliko je opravljena ugodna sodba poročevalca „Narodovega“ o izvanjajnih njegove ekscelence, gosp. pravosodnega ministra. Vendar pa nam bodi dovoljeno nekoliko opazk.

Vsprejeta resolucija poročevalca Pietaka je očitno prirojena v smislu one obstoječe naredbe, na koje se je skliceval pravosodni minister in glasom katere je urejati jezikovna vprašanja po vsakodobnih potrebah. Slovenske ozir. hrvatske napise je torej napraviti le pri onih sodiščih, kjer to zahtevajo krajevni odnošaji, dočim je zahtevala resolucija Laginjeva, naj se po vsej pokrajini uvede na čelo jednako pravnosti slovenskega oziroma hrvatskega jezika. Glede načelne važnosti je torej precejšnja razlika med obema resolucijama. Vendar pa bi se za sedaj zadovoljili tudi z vsebino resolucije Pietakove, ako bi imeli jamstvo, da se bodo res uvažali krajevni odnošaji, kakor obstoje v resnici, ne pa, ka-

tudi moje ime; oddaljeno sorodništvo pa bo preklinjalo moje kosti ter si ruvalo lase radi moje zapuščine. Najel sem maše, jaz in Mara, — obljubljal sem se, o potomcih pa ni sledu. Domislil sem se zato nečesa drugega. In zdi se mi, da je prav in tudi Bog bo morda zadovoljen. Čujte, velečastiti gospod: sklenil sem prenesti svoje ime na Lucino kri, — posinoviti hočem njenega sirotka. Recite, ali bo prav tako?*

Župnik je skočil k Vazilu ter mu stiskal roko: „Vazil ti si mož, poštena duša! Ti osrečiš sirote in s tem i sebe. Vazo, to je bila beseda — tvoj angelj ti je pošepetal to besedo!“

V pozni noči se je vračal duhovnik v župnišče. Med potom pa je ponavljal vedno in vedno glasno: „Vazo je mož, poštena duša!“

PODLISTEK.

Vaziljeva ljubav.

Novela, spisal Václav Novák.

III.

(Konec.)

Vazil je vzdihnil. Za nekaj časa pa je končal z neko trpkostjo: „Pa če je tudi tako prišlo! Hvala Bogu tudi za to!“

„Tvoja žena je, Vazil; Bog vaju je zvezal! Greh bi bil, ako bi ji ne bil dober mož“, odvrnil je župnik.

„Res, prav res, gospod! Pa čujte! Bog me je blagoslovil z vsem. Odkar sem vstvarjen, ne poznam lakote ali potrebe. A še danes, če mislim tako sam o sebi, domislil se, kakšna je bila Luca za mlada.“

„Mož sem, in sramotno je, da jokam za onim, za čemer zdihujejo golobradi mladenci, — a vendar! Vse imam, samo tega

ne, kar bi me veselilo najbolj. Nobenega otroka, — nobenega; — Luca pa je rodila svojemu bolnemu možu dečka...“

Vazilu se je utrnula solza.

Župnik je molčal. Ni si mogel tajiti, da je Vazil nesrečen... Nesrečno je ljubil, njegovo dobro srce — ga je obvarovalo hudo delstva... oženil se je, ne da bi vedel, kakó — a tudi tudi tu mu ni naklonil Bog blagoslova — njegova žena je brez otrok... Bogatin brez blagoslova!

Župnik je mislil, da utolaži nalažje Vazila, ako zavrne govorico na konec njegove povesti, ter ga vprašal, če je bil Marko dolgo oženjen?

„Tri leta in nekaj mesecev.“

„In sta-li dobro živela?“

„Kot dva golobčka. Domačnost pa je uničila najprej njegova bolezen. Že v prvem letu se mu je povrnila ter ga oslabilila še bolj.

Za delo je bil neraben, in sami veste, kakó je pri hiši, kjer delajo plačane roke. Stare babe iz treh vasij so ga zdravile, vodili so ga k zdravnikom, zdravila so mu napravila dolgove, vse zaman. Umrl je ter zapustil na zadolženem domu Luco in sinčka. Pozneje se je vrnil Lucin brat od vojakov. Ker je imel baje svoj delež na hiši, so jo prodali. H kratu je premagala Markova bolezen še Luco. Začela je kašljati, usihati, — delati ni mogla, in danes — sem vrgel tudi jaz v njen grob perišče prsti. Tudi jaz sem jokal, — kako ne bi?“

Molčala sta. Potem je nadaljeval Vazil: „Nisem še povedal vsega. Vsega imam, da, hišo, posestvo, živino, denarje, a nobenega potomca. Navadil sem se gospodariti, brez dela bi sploh ne mogel živeti. Pa za koga bo moj trud? Čegav bo mojega očeta in moj pridelek? Sam sem in z menoj pokopljejo

kor jih tolmačijo italijanska gospoda v svoji poznani jednostranosti, v svoji neugasni želji po nadvladu nad slovanskim življenjem in v oni svoji trglovi, ki bi hotela po vsej sili pritisniti izključno italijanski značaj pokrajini, ki je po ogromni večini slovanska. Tudi tu velja torej kakor v drugih sličnih slučajih: vsebina resolucije je le podrejenega pomena, ako način izvajanja ne bode odgovarjal nje namenu.

Čuden utis je napravila na nas prijava g. ministra, da vlada še le poizveduje sedaj o razmerju prebivalstva v Istri. Ničesar nečemo očitati komaj nastopivši vladi v tem pogledu, kajti njene nameni gleda na naše južne pokrajine so nam za sedaj še trdno zaprta knjiga, ali čudno in značilno je, da mora vlada v današnjih dneh, v letu 1895. po Kristusovem rojstvu, še le poizvedovati o narodopisnih odnosih v pokrajini, pripadajoči tej državi že blizu jedno stoletje. Pa tudi vspeh zadnjega ljudskega štetja, izvršenega — prosimo, zapomnite si to! — večinoma po nasprotnikih, kaže vladi, da Slovonom v Istri gredo vse pravice starih domačinov. No, potrpežljivi, kakor smo že od nekdanj, potrpeti hočemo, da vlada dožene svoja najnovejša poizvedovanja; samo to bi prosili ponižno, da se požuri kolikor le more, vsaj ve, da teško čaka oni, ki je lačen. In potreben, zelo potreben je Slovan istrski, da pravičnost vlade popravi škodo, ki mu je delajo oblastni hegemoni v gmotnem in duševnem pogledu. Slavna vlada bodi tudi uverjena, da pride do drugačne sodbe o resničnih odnosih in potrebah prebivalstva po Istri, nego jo je izrekel italijanski poslanec Malfatti, ako je poverila potrebna poizvedanja zares objektivnim organom. Sicer bi smeli računati že danes, da se malo kaj pokaže potreba slovenskega ali hrvatskega napisa.

Občinski svet dunajski razpuščen!
Ta novica, došla nam z Dunaja včeraj popoldne, vzbudila je velikansko senzacijo tudi v našem mestu. Kamor si prišel, govorilo se je o tej vesti. Na Dunaju je te dni sredotočje vsega javnega zanimanja, kajti dogodki se kar podó jeden za drugim in nikdo ne more soditi danes, kakov bo konec iz svoje struje izstopivšemu elementu. Včeraj se je vršila druga volitev dunajskega župana. Izvoljen je bil — na čemer ni dvomila živa duša — zopet gosp. dr. Lueger. Za Luegra je bilo oddanih 92 glasovnic, 45 glasovnic je bilo neizpolnjenih.

Takega izida je pričakoval vsakdo, kakor je bilo tudi pričakovati, da vlada najbrže razpusti občinski zastop. Ali da se to poslednje zgodi neposredne po dovršeni volitvi, na to ni mislil nikdo niti v sanjah. In to popolnoma nepričakovano se je zgodilo. Komaj je izšel zopetizvoljeni župan svoj govor, ustal je okrajni glavar Friebeis z izjavo, da razpušča mestni svet v imenu namestnikov.

Dr. Lueger je rekel, da s tem, da vlada ni priporočila njegove potrditve, je pokazala, da noče, da postane on župan. Ali po vseh dogodkih je jasno vsakemu Avstrijcu, da tu ne gre več za osebo Luegrevo, ampak za svobodo in čast mesta dunajskega in Avstrije. Od tod izhaja zanj dolžnost, da vztraja v borbi neporušenim pogumom in neupogneno močjo Kdor noče, da ga zapusti ljudstvo, mora sam ostati zvest ljudstvu. Zato vsprejme volitev.

V ukazu namestnikovem stoji, da je zopetna izvolitev demonstracija proti cesarjevi volji. Sploh opazamo v svoje obžalovanje kot obojevalci naše dinastije, da se ob tem vprašanju vse preveč tira ime krone v razgovor. Stvar je vendar enostavna. Cesar ni mogel drugače postopati kot konstitucionalni vladar, odgovorna pa je le vlada, izključno le vlada. Sklicevanje na krono kaže pa, da si vlada ne upa vzeti nase vse odgovornosti.

Antisemitje hočejo baje staviti v poslanski zbornici nujni predlog radi razpuščenja, češ, da isto ni bilo zakonito, ker se je izvršilo pred definitivnim konstituiranjem. Tudi nekateri nemški konservativci hočejo interpellirati.

Po soglasnih poročilih je razburjenje med ljudstvom neopisno. Mnogi so prirejale burne ovacije dru. Luegru in demonstracije proti vladi in grofu Badenju. Celó na dvorišče

cesarjevega dvorca so udrli demonstrantje, kjer so se uprli celó dvorni straži. Še le prihitevi vojski so mogli razgnati demonstrante.

V Lvovu je napravila vest o razpuščenju najneugodnejši utis, ker se Poljaki boje, da odij teh dogodkov pade deloma tudi na njih. V zvezi s temi dogodki je gotovo tudi vest, da je poljski posl. Levakowski, ki je demokratiški nadahnen, odložil svoj mandat. Mož je najbrže hudo ozlovoljen; a ker so statuti poljskega kluba toli strogi, da na svojo roko ne more dati duška nevolji, rešil se je iz spon z odstopom. Mož pa prenese gotovo vso stvar pred svoje volilce.

Kriza v Hohenwartovem klubu je baje odpravljena za sedaj; nastopi pa zopet, ako klub ne bi dovolil Dipauliju in somišljenikom, da interpelirajo radi razpuščenja občinskega sveta dunajskega. Kakor se vidi, utegnejo dunajski dogodki uplivati na razvrščanje strank v zbornici in po takem na vse notranje političko življenje.

Gosp. dr. poslancu Klunu v album. Tudi najhujša zavist mora priznati gosp. posl. Klunu, da uprav samomorilnim samozatajevanjem vztraja na strani gosp. grofa Hohenwarta. Naj visokorodni gospod grof dela še toli drzne — levičarske skoke, posl. Klun skače lahkonogo za njim. Mi ne bi prigovarjali temu zvestemu tovarištvu, ako ne bi srce Hohenwartovo često uhajalo v družbe, kamor mu ne more slediti narod slovenski, ako noče zatajiti načela svobode, prepotrebne za narodni razvoj.

Tako je tudi to pot govoril grof Hohenwart prav po želji židovsko liberalnih in nasilnih avtokratov, ko je priporočal, naj bi se pristiglo še ono malo svobode, ki jo imajo poslanci v naši zbornici — ali pa naj bi se poslancem kar nadela torba takó, da bi mogli govoriti le tedaj, kadar bi jim predsednik milostno snel torbo, seveda v sporazumljenju z voditelji „velikih strank“, nadevajočih si naslov „strank redni“. Ultražidovska „N. F. Pr.“ kar skače samega veselja, da je bil ravno grof Hohenwart proti tisti, ki je toli odločno nastopil proti vsem onim, ki se nikakor ne morejo zaljubiti v nemški liberalizem. Ali „N. Fr. Presse“ je neizprosnaj v izjavanju logičnih posledic — storila je hitro velik korak naprej. Zahteva namreč, da grof Hohenwart mora s palico zagnati od sebe može, kojih konservativni kraj je sicer slavnoznan, može a la Ebenhoch, češ, da se je tudi ta mož pokazal radikalnega prevratnika, ker se je drznil potegniti se za občinsko avtonomijo dunajsko in glasovati — za celjski gimnazij. Torej tudi posl. Ebenhoch je prevratnik! Ako pojde tako dalje, iskati bomo morali konservativcev le med Židi nemške levice, nad kojimi bo razprostrl svojo mogočno roko grof Hohenwart, uzor posl. Kluna. Gosp. poslancu Klunu bi svetovali — ako nam je sploh dovoljeno kaj svetovati — naj bi pomislil, da od slovenskega stališča po viseči ravni nizdolu je lahko skakati za grofom Hohenwartom, ali iz doline gori, na povratku k slovenskemu stališču, je zelo strma pot, — in človek se kaj lahko zasope. Slovenskemu poslancu se ni bati nobene stvari bolj, nego hvale židovskih liberalcev, četudi je ta hvala veljala le njegovim prijateljem. In „Neue Fr. Presse“ je zopet hvalila grofa Hohenwarta. To bi moralo nekoliko vznemirjati celo — posl. Kluna.

Slika iz Italije. Položenje v Siciliji postaja vedno žalostnejše. Ljudje, ki poznajo deželo, zatrjajo, da je najmanj 50.000 delavcev brez dela, ali da nimajo zadostnega dela, da bi prislužili najmanj, kar potrebujejo za ohranjenje še toli borne ekzistencije. Jedni krizi sledi druga. Poročila prefektov javljajo, da nesrečnemu otoku proti navedeni nezgoda: slaba letina na mandeljih. Pridelek mandeljev je med glavnimi viri dohodkov v deželi. Neizogibno potrebno je torej — tako pravijo prefekti —, da vlada kaj stori za povzdigo industrije žvepla ter da povspeši gradnjo javnih poslopij, da bode Sicilija mogla prebiti novo nesrečo.

Vlada bi morda rada kaj storila, ako bi — mogla. V prvo pa je vse kraljestvo v strašni gospodarski krizi, v drugo pa mora sleherni groš, ki je na razpolago, poslati v Afriko, na oltar laške domišljavosti, ki se nam zrcali v kolonijalni politiki Italije.

Različne vesti.

Kdo igra „komedijo“? Kakor omenjamo na drugem mestu, predlagal je vrli poslanec dr. Laginja povodom razprave o proračunu za pravosodje, naj se po vseh sodiščih na Primorskem uvedejo dvojezični napisi. Sleherni razsodni človek, bodisi katerekoli narodnosti, mora priznati, da je ta predlog opravičen in umesten. Kajti kakó pride laška manjšina na Primorskem do tega, da nadvladuje nad slovansko večino? Zakaj naj velja v javnosti, v napisih, izključno le laščina kot deželni jezik? Predlog poslanca dr. Laginje nameruje torej popraviti to, kar so zakrivil zistemi dosedanjih vlad. Vsakemu svoje, pa — mirna Bosna! A kaj sklepajo tržaški „liberalni“ listi iz tega predloga? Zmagonosno zatrjujejo, da ostane predlog pokopan, češ, da so vladi še v dobrem spominu lanjski dogodki, provzročeni vsled tega, ker je vlada hotela z dvojezičnimi napisi „žaliti narodni čut laškega dela prebivalstva Istre“. To je že skrajna drznost! Mar naj ostanejo Slovani na Primorskem vedno v kotu zaradi tega, ker vlada lani ni hotela najti primernih sredstev, s katerimi bi bila ugnala istrske rogovileže v kozji rog? Nikakor ne, kajti ni še vseh dni konec in menjajo se sicer vlade, toda ostane probujajoče se slovansko pleme v Avstriji, ki ne zahteva drugega, nego svoja prava na podlagi državnih temeljnih zakonov. In ta prava mora doseči, kljub sedanjemu sistematičnemu zanikanju. Smešno je torej domnevanje nekega tržaškega „liberalnega“ lista, da dr. Laginja ne bode kar nič presenečen, ako ostane njegov predlog pokopan, kajti to da je znal dr. Laginja že vnaprej; v drugič pa, ker bode mogel vsled pokopane svojega predloga igrati „komedijo“, ulogo „žrtve“, ulogo „tlačnega“. A kdo igra, vprašamo, „komedijo“ na Primorskem? Oj vi hinavci; na vso srečo pa vas svet spoznava in vas ceni takó — kakor zaslužite!

Razširjenje pomorske kopelji v Gradežu. Nadvojvoda Rainer, izvršitelj oporoke pok: nadvojvoda Albrehta, dal je izročiti grofu Karlu Coroniniju svoto 30.000 gl., namenjeno v razširjenje pomorske kopelji v Gradežu. S tem je izpolnjena testamentarna določba pokojnega nadvojvode Albrehta.

Izpred porotnega sodišča. Kakor smo že omenili, pričelo je danes zadnje letošnje zasedanje porotnega sodišča tržaškega. Današnja razprava bila je proti Ivanu Pichiarichu (Pekjarič?) iz Milj, obtoženemu ubojstva. Poblize poročilo priobčimo v prihodnjem izdanju našega lista.

Bolezen grofa Taaffeja. Te dni biva so poročila o boleznih bivšega ministrskega predsednika nekoliko ugodnejša, včerajšnjega dne pa javljajo z Dunaja, da se je bolniku obrnilo zopet jako na zlo. Zdravniki bdijo dan in noč poleg bolnega grofa.

Pretep. Težak Jernej Pukel, 73letni starac iz Bistrice sprl se je predvčerajšnjem na senenem trgu z 32letnim kmetom Štefanom Fajdigo iz Postojne. Fajdiga je starca udaril parkrat z bičem, na to pa je Pukel izvadil iz žepa oster nož ter ga zabodel svojemu nasprotniku v prsi. Ranilca so prijeli in ga zaprli, ranjenega pa je ukazal na lice mesta prihitevi zdravnik z zdravniške postaje prenesti v bolnišnico. Rana je sicer silno težka, toda kljub temu nadejajo se zdravniki, da Fajdiga ozdravi.

Sodnjako. Predvčerajšnjem vršila se je pred tukajšnjim sodiščem razprava proti kmetu Josipu Svetini iz Miljske okolice, obtoženemu telesnega poškodovanja. Josip Svetina se je dne 22. septembra t. l. sprl s svojim očetom Mihajlom (s katerim je živel v večni neslogi) ter ga pograbil za grlo. Pri tej priliki je sicer očeta le nekoliko opraskal, toda z ozirom na okolnost, da je sin nastopil proti očetu, tožilo ga je državno pravdnštvo zaradi teškega telesnega poškodovanja. Razprava se je vršila v odsotnosti obtoženčevi ter ga je sodišče — vpoštevše razne olajščujoče okolnosti — obsodilo samo na mesec dni ječe. — 23letni težak Karol Fantini iz Trsta dobil je zaradi tatvine 7 mesecev ječe. Fantini je dne 24. oktobra t. l. odšel s konjem in vozom, katero je ostavil mlekar Baschiera na trgu Sta. Caterina. Mleko je razprodal pri sv. Jakobu, potem pa je dirjal v Koper. Tam je hotel prodati konjčica, voz in posode — vse za 6 gold! Vsled tega je

bilo lahko misliti si, da je bilo vse ponujano blago ukradeno in zatorej so prijeli drznega tatú. — Včeraj dobil je pred tukajšnjim sodiščem 20letni Fran Kalin, iz Trsta, službojoči na Lloydovem parniku „Thalia“, 2 meseca ječe zaradi tatvine. Kalin je bil nedavno ukradel mašini istega parnika 10 gl. in 10 trankov v zlatu ter denar veselo zapravil.

Policijsko. Sinoč so prijeli v gostilni Bonavia v ulici Piazza Piccola št. 1 sleparja, ki je oškodoval že mnogo ubogih natakajev po tržaških gostilnah, kjer je jedel in ne da bi bil poravnal račune. Ta „gospodski“ slepar, se je na policijskem nadzorništvo kot 32letni Rudolf Iean iz Bukarešte. Isti stanuje že dlje časa (od konca julija) v hotelu „Europa“, kjer je dolžan na stanovanju in hrani že nad 100 gl. Ta mednarodni slepar govori francosko, angleško, romunsko in nemško. — Nepoznan tat ukradel je včeraj med javno dražbo v Dusičevi zastavljavnici, v ulici Farneto št. 1, zasebnici Mariji Micin novčarko iz žepa. V novčarki bilo je 30 lepih, svetlih kron.

Loterijske številke, izžrebane dne 13. t. m.

Praga	66, 86, 87, 35, 2.
Lvov	2, 3, 20, 33, 26.
Sibinj	42, 59, 28, 23, 26.

Najnovejše vesti.

Dunaj 14. Klub konservativcev je sklenil po daljši razpravi: a) iz dogodkov zadnjih se ne bodo izvajale nikaške posledice; b) držati se je določil §§. 5 in 8 statuta kluba; c) da je izključiti iz kluba vsakogar, ki bi postal temu nasproti.

Dunaj 14. „Fremdenblatt“ je izvedel, da je Avstro-Ogerska sprožila misel, naj bi bi se kabinetni sporazumeli za skupno postopanje glede na položanje na Vstoku. Avstro-Ogerska odpošlje na Vstok gotovo številno ladij. Pri teh dogovorih gre baje za to, da se doseže popolno sporazumljenje in da bi nobena država ne postopala na svojo roko.

Carigrad 14. Mobilizujejo se 120 bataljonov. V Sivasu so bili dne 12. t. m. krvavi spopadi, v Mulatiji so umorili tri katoliške duhovnike. Upor Druzov je posledica starih preprirov.

Trgovinske brzojavke.
Budimpešta. Pšenica za jesen — — — — —
Pšenica za spomlad 1896 6.91 do 6.92. Oves za jesen — — — — —
Rž za spomlad 6.80 — 6.81. Koruza za oktober — — — — —
maj-juni 1896 4.56 — 4.57
Pšenica nova od 78 kil. f. 6.70 — 6.85 od 79 kil. f. 6.80 — 6.85. od 80 kil. f. 6.85 — 7.00 od 81 kil. f. 6.90 — 7.05. od 82 kil. f. 7.05 — 7.10. —
ječmen 5.50 — 5.75. prosa 6.10 — 6.15 ržena 4. — 4.20
Pšenica: Ponudbo slabe, povpraševanje malo. Prodaja 5000 met. st. 5 nvč. cenjeje. Rž, ječmen in koruza mirno. Oves vsak dan dražji. Danes zopet za 5 — 10 nvč. dražje Vreme lepo.
Praga. Nerazmisljeni skladci f. 13.15 za december 13.20. brez carine, mlačno.
Praga. Centrifugal novi, postavljen, v Trst in carino vred odpošiljatelj procej f. 30.75. Con casé 35. — 32.25 Čelovrni 33. — 33.50. V glavah (sodih) 32.50 — 33.
Havra. Kava Santos good average november 89.75 za mare 86.50.
Hamburg. Santos good average za december 72.75 za mare 70.25 maj 68.75 mlačno.

Dunajski borski 14. novembra 1895

	danos	včeraj
Državni dolg v papirju	99.05	98.80
„ „ „ „ v srebru	99.95	98.80
Avstrijska renta v zlatu	119.90	119.50
„ „ „ „ v kronah	99.85	99.40
Kreditne akcije	371.50	366. —
London 10 let	120.70	120.90
Napoleoni	9.61	9.60 1/2
20 mark	11.78	11.76
100 italj. lir	44.60	44.60

Dobro znana žganjarija
v ulici Arcata št. 2 javlja slavnemu občinstvu, da toči tudi
izvrstna vina
(marsala, cipro, vermuth itd) po nizkih cenah.
Prodaja se tudi časopis „Edinost“.

Sloveči prašek za zobe
prof. dr. Haiderja je najboljšo sredstvo za čiščenje zob pred gnilobo ter jih čisti, ne da bi oškodoval steklenino.
V škatlicah po 30 in 50 nvč. izključno v premovani lekarni
PRAXMARER „Al due Mori“ Trst, veliki trg.

Tinct. chinæ nervotica comp.
Prof. dr. Liebera živce okrepčujoči
ELIKSIR
Jedino pravi s varstveno znamko križ in sidro.
Pripravljen po predpisu v lekarni Max Fanta v Pragu. Ta priprava je že več let znana kakor izvrstno živce okrepčujoče sredstvo. Steklenica po gl. 1. 2 in 3-50. Dalje pripravljajo se železaste kapljice sv. Jakoba kot vočkrat izkušeno domače sredstvo. Steklenica 60 nvč. in 1 gl. 20 nvč. Dobilja se v lekarnah. Glavna zaloga: L. karna Saravalle v Trstu; dalje: lekarna Zanetti v Trstu; stara c. kr. vojaška lekarna na Dunaju, Stefausplatz, kakor tudi v drugih lekarnah.